

Advies

van de VREG van 8/01/2021

met betrekking tot het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 1 juni 1995 houdende algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne en het Energiebesluit van 19 november 2010, zoals principieel goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 11 december 2020.

Inleiding

De VREG ontving op 11 december 2020 de vraag van de Vlaamse minister, bevoegd voor het energiebeleid, om binnen een termijn van 30 dagen een advies te verlenen bij het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 1 juni 1995 houdende algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne en het Energiebesluit van 19 november 2010, zoals principieel goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 11 december 2020 (hierna “Ontwerpbesluit”).

Dit Ontwerpbesluit bevat bepalingen rond diverse topics, waarvan de volgende raken aan de taken en bevoegdheden van de VREG:

- afschaffing van de openbare dienstverplichting voor openbare verlichting vanaf 1 januari 2022 (art. 5, 3° en art. 6)
- uitstel uitrol digitale meters voor uitsluitend nachtmeters (art. 7)
- correcties en wetstechnische verbeteringen aan de regelgeving inzake garanties van oorsprong (art. 10-14).

Bespreking

De VREG heeft volgende opmerkingen bij bovenstaande artikelen van het Ontwerpbesluit:

M.b.t. de afschaffing van de openbare dienstverplichting voor openbare verlichting vanaf 1 januari 2022 (art. 5, 3° en art. 6):

Artikel 5, 3° van het Ontwerpbesluit heeft tot doel de definitie van openbare verlichting in het Energiebesluit op te heffen. Openbare verlichting is in artikel 1.1.1, eerste lid, 77°, van het Energiebesluit gedefinieerd als: *“de verlichting die gelegen is boven, onder, op of langs wegen, paden, pleinen, bruggen, tunnels en waterlopen, waarbij die wegen, paden, pleinen, bruggen, tunnels of waterlopen onder het beheer van een gemeente of een autonoom gemeentebedrijf vallen”*.

Artikel 6 van het Ontwerpbesluit heeft tot doel de onderafdeling in het Energiebesluit met betrekking tot openbare verlichting, bestaande uit de artikelen 3.1.39 tot en met 3.1.41, op te heffen. Deze artikelen stellen dat de elektriciteitsdistributienetbeheerders de zorg dragen voor de exploitatie van de openbare verlichting in hun gebied¹, bepalen welke werkzaamheden en welke verplichtingen daarmee gemoeid gaan en dat de kosten die hieruit voortvloeien als een kost aanzien worden ten gevolge van een openbare dienstverplichting, waardoor deze kosten in de nettarieven kunnen worden opgenomen.

De opheffing van deze artikelen heeft tot gevolg dat de kosten voor de exploitatie van de openbare verlichting niet meer opgenomen zullen worden in de distributienettarieven voor elektriciteit. Dit is een goede zaak. Het aandeel van de kosten van de openbare dienstverplichtingen in de distributienettarieven voor elektriciteit is en blijft zeer hoog.

¹ In praktijk worden deze activiteiten uitgevoerd door Fluvius System Operator, de werkmaatschappij van de Vlaamse distributienetbeheerders.

Om te evolueren naar een koolstofarm energiesysteem pleiten we voor een andere financieringsvorm van de openbaredienstverplichtingen. Gelet op de elektrificatie (warmtepompen, elektrische voertuigen) en groei van decentrale hernieuwbare productie is elektriciteit immers de energiedrager van de toekomst.

Om consequent te zijn lijkt het aangewezen om via een apart, decretaal traject ook artikel 4.1.22, eerste lid, 5°, van het Energiedecreet op te heffen. Dit artikel is de decretale basis voor voormelde artikelen in het Energiebesluit en stelt dat de Vlaamse Regering openbaredienstverplichtingen kan opleggen aan de netbeheerders inzake de exploitatie van openbare verlichting.

De vraag stelt zich of er na de opheffing van bovenstaande artikelen in het Energiebesluit geen nood is aan vervangende regelgeving. In het op te heffen artikel 3.1.40, eerste lid, 5° van het Energiebesluit was bijvoorbeeld de verplichting opgenomen om vijfjaarlijks een energieaudit te laten uitvoeren met betrekking tot de openbare verlichting.²

Een andere vraag is wie zal instaan voor de exploitatie van de openbare verlichting vanaf de opheffing van deze taak voor de elektriciteitsdistributienetbeheerders op 1/1/2022. De taak van de exploitatie van de openbare verlichting lijkt na de opheffing van de ODV in het Energiebesluit o.i. op de gemeente te zullen rusten, o.b.v. art. 34, §1 van het decreet van 3 mei 2019 houdende de gemeentewegen (*“De gemeente is belast met het beheer van de gemeentewegen en het vrijwaren van de publieke doorgang over de volledige breedte van de gemeenteweg”*). Zullen de gemeenten rechtstreeks aan Fluvius, de werkmaatschappij van de Vlaamse distributienetbeheerders, vragen om in te (blijven) staan voor de exploitatie van de openbare verlichting? De steden en gemeenten zijn, via de distributienetbeheerders, de aandeelhouders van Fluvius. In dat geval zal de door hen gecontroleerde werkmaatschappij aan henzelf factureren voor het geleverde werk inzake openbare verlichting. De activiteiten inzake openbare verlichting zullen daarbij, door de stopzetting van de openbaredienstverplichting, in de boeken van Fluvius moeten afgezonderd worden als een niet-gereguleerde activiteit, zoals warmtenetten, glasvezel, etc.³ Dit houdt een risico op kruissubsidiëring in: men kan een prikkel voelen om de kosten inzake de exploitatie van de openbare verlichting te alloceren naar de door Fluvius uitgevoerde gereguleerde activiteiten inzake elektriciteit en aardgas, die gefinancierd worden via de nettarieven. Om nog beter kruissubsidies te vermijden tussen de gereguleerde en niet-gereguleerde taken zou het beter zijn om het “Elia-model” te overwegen, waarbij de gereguleerde en de niet-gereguleerde activiteiten van Fluvius worden opgesplitst, en duidelijk worden ondergebracht in aparte rechtspersonen.

Ten slotte wordt opgemerkt dat de eventuele verdere uitvoering van de activiteiten inzake openbare verlichting door Fluvius, in de toekomst wellicht getoetst zullen moeten worden aan het vooropgestelde nieuwe artikel 4.1.8/6 van het Energiedecreet, opgenomen in artikel 22 van het Voorontwerp van decreet tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009 tot gedeeltelijke omzetting van richtlijn(EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december

² In het Vlaams Regeerakkoord wordt ook het volgende gesteld: *“Ten laatste tegen 2030 wordt alle openbare verlichting verled. Dit zal gebeuren door nauwe samenwerking tussen alle betrokken actoren waarbij bijzondere aandacht gaat naar korte doorlooptijden en kostenefficiëntie. De kosten voor het onderhoud van de openbare verlichting worden niet langer doorgerekend via de distributienettarieven.”*

³ Deze vereiste is in de Tariefmethodologie voor distributie elektriciteit en aardgas gedurende de reguleringsperiode 2021-2024 in § 13.4 opgelegd aan de distributienetbeheerders in uitvoering van een richtsnoer uit artikel 4.1.32 van het Energiedecreet (*“14° de kruissubsidiëring tussen gereguleerde en niet-gereguleerde activiteiten is niet toegestaan”*).

2018 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen en tot omzetting van richtlijn (EU) 2019/944 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en tot wijziging van Richtlijn 2012/27/EU, zoals principieel goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 11 december 2020.⁴

M.b.t. uitstel uitrol digitale meters voor uitsluitend nachtmeters (art. 7)

Artikel 3.1.52 van het Energiebesluit bevat bepalingen rond de plaatsing van de digitale meter. Conform dit artikel dienen de distributienetbeheerders vanaf 1 juli 2019 een digitale meter te plaatsen, zodat uiterlijk op 1 juli 2029 alle kleinverbruiksmeterinrichtingen voor elektriciteit over een digitale meter beschikken. In het zevende lid van dit artikel staat dat als er een meetinrichting is voor de registratie van het verbruik aan uitsluitend nachttarief, deze vervangen wordt door een digitale meter. Conform het achtste lid van dit artikel worden meetinrichtingen voor de registratie van het verbruik aan uitsluitend nachttarief die niet meer in gebruik zijn, verwijderd.

Afneemers die genieten van het exclusief (of uitsluitend) nachttarief, hebben een aparte, extra meetinrichting voor de registratie van dit verbruik, naast de hoofdmeetinrichting die hun andere afname meet (enkelvoudig of dag- en nachtverbruik). Op dit exclusief nachtverbruik genieten deze afneemers historisch gezien van een korting op de distributienettarieven. Conform de tariefmethodologie 2021-2024 van de VREG valt de korting op de component 'gebruik van het net' weg en zal de korting op de component 'openbaredienstverplichtingen' vanaf 2021 elk jaar met 10% dalen, waarbij – in de veronderstelling dat deze daling van de korting ook in de volgende tariefperiode wordt verdergezet door de VREG – de korting voor het exclusief nachttarief volledig zal verdwijnen op 1 januari 2028. Vanaf die datum heeft het geen zin meer om een aparte (klassieke of digitale) meter voor exclusief nacht te voorzien, omdat het nettarief toch hetzelfde is als op de hoofdmeter.

Het in artikel 7 van het Ontwerpbesluit vooropgestelde nieuwe artikel 3.1.52, §1, zevende lid van het Energiebesluit stelt: *“Met behoud van de toepassing van het tweede tot en met vijfde lid wordt een eventueel aanwezige meetinrichting voor de registratie van het verbruik aan uitsluitend nachttarief die in gebruik is, pas vervangen door een digitale meter vanaf 1 januari 2028, tenzij de vervanging technisch noodzakelijk is of na toestemming van de netgebruiker. In elk geval wordt de meetinrichting voor 1 juli 2029 vervangen door een digitale meter.”*

⁴ Dit artikel stelt: *“Art. 4.1.8/6. Distributienetbeheerders en de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit en hun werkmaatschappij kunnen andere activiteiten verrichten dan databeheer en de activiteiten, vermeld in afdeling III, onderafdeling I, in afdeling IV, in afdeling V/1, in onderafdeling III, in afdeling VII en VIII van hoofdstuk I van titel IV van dit decreet en de bijhorende uitvoeringsbesluiten en vermeld in verordening (EU) 2019/943, als die activiteiten nodig zijn om aan hun voormelde verplichtingen en hun verplichtingen krachtens verordening (EU) 2019/943, te voldoen en als de VREG de noodzaak van een dergelijke afwijking heeft beoordeeld.*

De Vlaamse Regering bepaalt op basis van de beoordeling door de VREG, vermeld in het eerste lid, welke activiteiten als vermeld in het eerste lid, de distributienetbeheerders, de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit en hun werkmaatschappij kunnen uitvoeren.

De Vlaamse Regering bepaalt welke andere activiteiten dan de activiteiten, vermeld in het eerste lid en in artikel 4.1.5, de werkmaatschappij kan uitvoeren.”

Dit artikel heeft tot doel te verzekeren dat –in afwijking op de reguliere uitrol van digitale meters- de bestaande meetinrichtingen voor het exclusief nachttarief blijven staan tot de volledige afbouw van de korting voor het exclusief nachttarief op 1 januari 2028. Bij deze klanten zal er pas een digitale meter geplaatst worden tussen 1 januari 2028 en 1 juli 2029 (“tenzij de vervanging technisch noodzakelijk is of na toestemming van de netgebruiker”). Hierdoor wordt voorkomen dat er bij deze afnemers twee digitale meters moeten worden geplaatst, één ter vervanging van de hoofdmeter en één ter vervanging van de extra meter voor het exclusief nachtverbruik.

In dit artikel 7 wordt evenwel verkeerdelijk gesproken over de vervanging van deze meetinrichting voor het exclusief nachtgebruik door een digitale meter, terwijl het eerder over de verwijdering van deze exclusief nachtmeter gaat. Het is enkel de hoofdmeter van de afnemer die vervangen moet worden door een digitale meter. Zoals de nota aan de Vlaamse Regering ook aangeeft, is het niet de bedoeling dat er een hybride situatie ontstaat, waarbij de hoofdmeter vervangen wordt door een digitale meter en de (klassieke) exclusief nachtmeter blijft staan.

Het lijkt dan ook aangewezen om de formulering van dit artikel als volgt aan te passen: *“Met behoud van de toepassing van het tweede tot en met vijfde lid, wordt bij afnemers met een extra meetinrichting voor de registratie van het verbruik aan uitsluitend nachttarief, pas een digitale meter geplaatst vanaf 1 januari 2028, tenzij de vervanging technisch noodzakelijk is of na toestemming van de netgebruiker. In elk geval wordt de meetinrichting vervangen door een digitale meter voor 1 juli 2029.”*